

Motion till riksdagen 2012/13:Ju355

av Mikael Oscarsson (KD)

Vittnes trygghet och övergrepp i rättssak

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna kring vittnesskydd och informationsarbete rörande övergrepp i rättssak.

Motivering

Den lagstadgade vittnesplikten innebär att var och en är skyldig att vittna om det han eller hon sett och hört om åklagare eller försvarare begär detta. Denna plikt måste dock kompletteras med bättre stöd och skydd från de rättsvårdande myndigheterna än det som finns i dag.

Att uppträda som vittne i en rättegång är generellt inte någon fara, men det kan upplevas obehagligt och besvärande. Samtidigt finns det fall då vittnen och brottsoffer utsätts för hot och övergrepp för att inte anmäla eller vittna. Detta är mycket allvarligt.

Personer dömda för övergrepp i rättssak – att med hot och trakasserier, våld och skadegörelse tysta brottsoffer och vittnen så att de inte vittnar – mer än fördubblades under det första årtiondet på 2000-talet, enligt statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå). Sedan brottstypen började redovisas som en egen post i kriminalstatistiken 2009 har anmälningarna ökat till närmare 6 000 per år.

Bara under 2011 gjordes närmare 5 900 polisanmälningar. År 2010 lagfördes och dömdes ca 400 personer för övergrepp i rättssak som huvudbrott. 50 procent av de misstänkta var mellan 15 och 25 år, och av dessa var en av fem inte ens straffmyndig. Unga tycks vara särskilt omedvetna om att hot och trakasserier i syfte att tysta ett vittne eller brottsoffer är ett allvarligt brott som ofta kan medföra strängare straff än det ursprungliga brottet. Övergrepp i rättssak kan i dag ge upp till åtta års fängelse i grova fall.

Fel! Okänt namn på

Ett särskilt problem är att många övergrepp i rättssak aldrig kommer till rättsväsendets kännedom. Förövaren lyckas med sina hot. Många medborgare som bevittnat brott lever i stor fruktan för förövarna, inte minst när det gäller gängrelaterad och organiserad brottslighet. Detta är fullt förståeligt. Men just därför måste också rättsväsendet garantera vittnets säkerhet.

Brå beskriver konsekvenserna för rättsväsendet så här: ”Det är genom konsekvenserna för rättsprocessen som otillåten påverkan mot brottsoffer och vittnen gör sig synlig. Vissa personer står på sig, trots påtryckningar, medan andra ändrar sina redogörelser eller inte längre vill medverka i rättsprocessen. Det riskerar att försvåra utredningar och åtal av brott och därmed göra det möjligt för gärningspersoner att fortsätta med sin brottslighet.”

Övergrepp i rättssak utgör inte bara ett övergrepp mot den enskilde, utan också på rättssystemet och samhället i stort, och måste därför ses som särskilt allvarligt.

Polisens uppdrag är bland annat att skydda utsatta vittnen och brottsoffer. Det första ledet i detta arbete måste vara att informera om möjligheten att få skydd i ett tidigt skede av brottsutredningen. Vidare måste målsägande och vittnen vara skyddade under själva domstolsförhandlingen, och information om detta ges. Alla som besöker eller verkar i en domstol ska känna sig trygga och säkra. Det vittnesstödsarbete som bedrivs av myndigheter och frivilligorganisationer är också av största värde. Om detta kan fungera kan också brottsutsatta ungdomar uppleva större säkerhet.

Men krafttag behöver även tas mot förövarna, och det är viktigt att ungdomar får klart för sig allvaret i att hota ett offer eller ett vittne. Här har polisen en viktig uppgift som de kan bedriva i samverkan med skola och socialtjänst i mötet med ungdomar. Med tanke på den ökande förekomsten av övergrepp i rättssak är det angeläget att polisen ges tydliga direktiv om att prioritera detta arbete, och det bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 22 september 2012

Mikael Oscarsson (KD)